

מושגים רלוונטיים לשלב ה"חשיפה":

"סביבת חשיפה": זוהי סביבת למידה אעשר מטרתה לחשוף את הלומד, באופן אטרקטיבי ומגרה ללמידה. התכנים נקבעים על ידי לומדים, מורים, הורים וקהילה. הסביבה כוללת בתוכה את כל "החלונות".

"חלון חשיפה": הצגה מוחשית של נושא מקיף, הכוללת מוצגים, מקורות מידע, מומחים, תוצרי לומד, אמצעים אור-קוליים ועוד, שמטרתם לעורר מוטיבציה ללמידה.

"מומחים": לומדים, הורים ואנשים מן הקהילה המתמחים בתחומי ידע שונים, עומדים לרשות הלומדים ועונים על שאלותיהם על פי עניין הלומדים והמומחים עצמם.

"כלי מחקר": כלים אשר בעזרתם מבנה הלומד את הידע שלו: ראיון, ניסוי, סקר, תצפית, שאלון ועוד.

"הפעלות יזומות": הפעלות הנעשות על ידי לומדים, מורים וקהילה בתחום ידע מוגדר, במטרה לשתף את הלומדים ולקרר אותם עד כמה שניתן לתחום הידע שהמפעיל מציג.

"שאלות רפלקטיביות המפתחות מודעות עצמית ללמידה": מאגר שאלות המופנות ללומד על ידי מורה או לומדים אשר מטרתן לפתח את מודעות הלומד לדרכי הלמידה האפקטיביות ביותר עבורו על מנת למצות עד כמה שניתן את הפוטנציאל הטמון בו.

מגוון הזדמנויות ללמידה: הזדמנויות ללמידה המאפשרות ללומד להיחשף לדרכים מגוונות לרכישת ידע באופן פעיל ואפקטיבי: שימוש במגוון אמצעים אור קוליים (מצגת, סרטים, רשם קול, וידיאו, הצגות, שקפים ועוד), שימוש פעיל בכלי מחקר ועיבוד הנתונים, ביצוע הפעלות שונות על ידי מפעילים, משימות כתובות ועוד.

"סביבת החשיפה" – הסבר:

בשלב "החשיפה" נחשף הלומד ל"חלונות" בתחומי תוכן מגוונים. ה"חלונות" פזורים במרחבי הלמידה של ביה"ס. כאמור, התלמידים, המורים והקהילה שותפים בקביעת תכני ה"חלונות".

המטרות במתן מגוון אפשרויות בחירה ב"שבוע החשיפה":

1. לזמן בחירה משמעותית המתבססת על עניין אישי ובכך לתרום להגברת המוטיבציה של הלומד.
2. הפעלה ושיתוף הלומד.
3. מתן מענה ללומדים בעלי סגנונות למידה שונים.
4. לאפשר ראשית הבניית הידע באמצעות הזדמנויות וכלים מגוונים ללמידה.
5. לפתח ולטפח מיומנויות חשיבה תוך התמקדות באסטרטגיות בחירה וקבלת החלטות.

קריטריונים לבניית "החלון" ב"סביבת החשיפה" (תלמידים ומורים)

1. ב"חלון" כלולות "הפעלות יזומות" המופעלות ע"י מפעילים (תלמידים, מומחים, אחראי חלון), ותהינה אפשרויות להפעלה על פי הנחיות.
2. ב"חלון" יש מספר גדול של מקורות מידע כמו: ספרים, קלטות, ירחונים, סרטים, מומחים ועוד.
3. "החלון" כולל מספר רב של תתי-נושאים הקשורים אליו, ויקיף אספקטים מגוונים ונרחבים של אותו נושא.
4. "החלון" אותנטי ורלוונטי ונוגע בתחומי החיים הקרובים לעולם. הילדים ולאקטואליה.
5. ב"חלון" יש מידע מרומז על-ידי הוספת שאלות מגרות או פיסות מידע מעניינות או כל דרך אחרת.
6. הכותרת של "החלון" כוללנית, מאתגרת ומושכת.
7. ה"חלון" מזמן למידה לילדים בכל הרמות.
8. ב"חלון" יש מושגים מהותיים הרלוונטיים לנושא ה"חלון".
9. מספר גדול של ילדים בוחרים את נושא החקר שלהם מתוך "החלון".
10. המוצגים ב"חלון" פונים אל כל חושיו של התלמיד.
11. "החלון" מעוצב בצורה אסתטית המגרה לעשייה: התאמת צבעים, כתיבה ברורה, הנחת פריטים ב"חלון".
12. הלומד והוריו שותפים בבניית "החלון".

נספח ג'

הצעות לפעילויות ב"שבוע החשיפה":

1. עבודה בזוגות:
 - א. דווח הדדי של התרשמויות מ"חלונות החשיפה" וסיכום בכתב.
 - ב. השוואה בין ההתרשמויות מתכני ה"חלונות" והעשרת הרשימה.
2. בניית מפה מקושרת:
 - א. בחירת נושא מתוך סביבת החשיפה, איתור המושגים המרכזיים וקישור ביניהם על ידי מילות קישור.
 - ב. בחירת שני חלונות שונים מסביבת החשיפה וקישורם על ידי מילות קישור.
3. כתבות:

כתיבת כתבה עיתונאית (רצוי לפני פעילות זו לערוך פעילות הכנה) על חוויות מ"שבוע החשיפה" או מ"חלון" כלשהו.
4. דווח:

דווח על חלון או על פעילות כלשהי במליאה תוך מתן אפשרות להתייחסות (הדווח מלווה בתיעוד המוכנס לתיק פורטפוליו כתתי).
5. גרפיטי:

רישום ודווח רשמים וחוויות מ"סביבת החשיפה" באמצעות גרפיטי.
6. צילום:

צילום בווידיאו על ידי תלמידים, מורים והורים של הפעילויות בשבוע החשיפה ושידורם בהפסקות הפעילות בבית הספר.
7. פינת הידעת?

התייחסות של תלמידים לעובדות ושאלות שהופיעו ב"חלונות".
8. חידון:

תיאור מרומז של חפץ כלשהו מ"סביבת החשיפה" וניחוש מהו החפץ על ידי שאילת שאלות של עמיתים עד לגילוי החפץ.
9. ראיתי, שמעתי, דיווחתי:

יצירת סמלים של איברי החושים ודווח של תלמידים בהתאמה על מה שהם ראו, שמעו, והרגישו.

10. הכנת משימות חובה:
תכנון משימות הקשורות ל"חלונות" או לחומר הלימודים השוטף.
11. הכנת מניפה:
כתיבת ספור דמיוני או ריאלי בהמשכים על הנושאים המופיעים ב"חלונות" בהתאם לנטיות הילדים.
12. שידורי רדיו:
שידורים שוטפים ופרסומות.
13. פרסום:
פרסום חלון כלשהו בדרכים מגוונות, בעזרת חומרים מגוונים, והצגת הפרסומות במסגרות למידה מסוימות.
14. ציור:
 - א. ציור חופשי על נושא מסביבת החשיפה וכתובה בעקבות הציור.
 - ב. ציור משותף: תלמיד מתחיל ואחר ממשיך.
 - ג. ציור בקבוצה בהשראת "חלון" כלשהו והכנת פאזל ליתר הקבוצות.
15. כיוור:
כיוור בחומרים על נושאים בהשראת "החלונות", והצגתם ב"חלונות".
16. כתיבה יצירתית:
כתיבה על אחד החלונות בנושאים דמיוניים או ריאליים בהתאם לנטיות הלומדים.
17. כתיבה רפלקטיבית:
בחירה בשאלה או מספר שאלות מתוך מאגר שאלות רפלקטיביות לפיתוח מודעות לתהליכי הלמידה הקוגניטיביים, הרגשיים והחברתיים.

נספח ה'

מאגר חלקי של שאלות משוב על "סביבת החשיפה" לתלמיד:

1. מהו הדבר המשמעותי ביותר שלמדת מסביבת החשיפה?
2. מהם מרחבי הלמידה בהם בקרת? נמק מדוע בחרת לפחות באחד מהם?
3. ספר על פעילות אחת לפחות אשר מצאה חן בעיניך, נמק מדוע.
4. ממה לא נהנת? מדוע?
6. מהו הקושי העיקרי בו נתקלת השבוע? ספר כיצד ניסית להתגבר עליו, ומה היו התוצאות?
7. מה היית משנה או מוסיף ל"סביבת החשיפה"? פרט וציין את המרחב שאליו התייחסת.
7. מהו הנושא שאתה חושב לחקור? ומה השפיע על בחירתך?
8. תאר את התרשמויותיך מ"שבוע החשיפה".
9. מה תרמת ל"סביבת החשיפה"? פרט.

מאגר חלקי של שאלות משוב על "סביבת החשיפה" למורה:

1. אילו למידות חדשות למדת כמורה?
2. באילו קשיים נתקלת? פרט כיצד ניסית להתמודד עימם?
3. אילו הצעות היית מציע? מדוע?
4. מהי הווייה הרגשית המשמעותית שחוויית? ספר עליה.
5. מהם הדברים שהיית חוזר עליהם? מדוע?
6. מהם הדברים המשמעותיים שקרו לילדים השבוע? מדוע?
7. מה תרמת ל"סביבת החשיפה"? פרט.

נספח ז'

לקט שאלות מנחות לפיתוח מודעות לתהליך הבחירה והבניית הידע:

- ✓ מה מעניין אותך ב"חלון" זה? נמק.
- ✓ מה משך את תשומת לבך? מדוע?
- ✓ מה מוצא חן בעיניך ב"חלון" מדוע?
- ✓ מה לא ברור לך ב"חלון"? מדוע?
- ✓ מה למדת מה"חלון"? פרט.
- ✓ כיצד הרגשת כשנחשפת ל"חלון" כלשהו? מדוע?
- ✓ איך אתה היית בונה את ה"חלון", מה היית מוסיף/משנה? פרט.
- ✓ איזה הרצאה עניינה אותך ומדוע?
- ✓ מה אתה זוכר מה"חלון"? פרט.
- ✓ אילו בנית "חלון" באילו נושאים היית בוחר? מדוע?
- ✓ איזה "חלון"/נושא, היית רוצה לבנות? מדוע?
- ✓ מה היו שיקוליך בבניית המערכת שלך? מדוע?
- ✓ מהו הדבר החדש שגילית ב"חלון"? פרט.
- ✓ איזה מקור מידע הכרת פה ולא ידעת עליו? פרט.
- ✓ מה למדת על עצמך בשלב ה"חשיפה"?

